

דברי הכפר

מערכת הגיל הרך מאחלת הצלחה
לבוגרי גן רימון "כיתת תות" שעולים לכיתה א'

עופר עוזיאל

יונתן לדרמן

אמיר מון

אלון לניאדו

תובל דיין

ניב פלמה

נווה שמואלי

צוריאל כץ

דניאל כץ

אורי הלפר

שתהיה לכם שנה מרגשת וחוייתית
למידה מהנה והצלחה בלימודים.

יליון מס' 2634 ח' אלול תש"פ * 28 באוגוסט 2020

כפר הנשיא * עלון פנימי

עורכת: שושנה שרק sachlav@outlook.com

**בית כפר הנשיא
מודיע בכאב ובצער רב על
פטירתו, של**

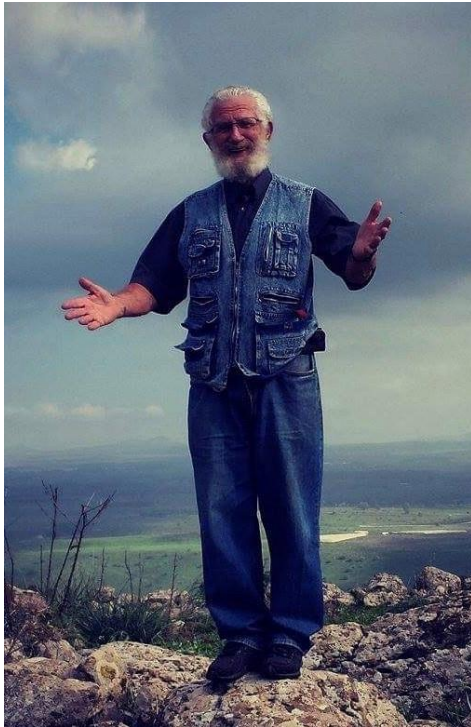
פיל גליק

ז"ל

**תנחומינו; לפרנקי רעייתו,
לילדיהם: אברי, יניב. יונית, ולירון.
לנכדים, לנינים,
ולכל המשפחה המורחבת.**

שלא תדעו עוד צער

אבא

אבא שלנו איך נאמר לך מילות פרידה?
הרי רק אתמול היית כאן.
בחייך הספקת הרבה!

עוד לפני שעלית לישראל
ביקרת בכותל המערבי בשרותך
כחייל יהודי בצבא הבריטי
לפני שירושלים נכבשה.

למרות שלא היית דתי זה תמיד היה מרגש
להיות איתך בירושלים בהשבעות של הנכדים
ובבר מצוות לאורך השנים.

הדת שלך הייתה העבודה - עשייה!
לעבוד, להירתם, לשרת - לקיבוץ, לאנשים,
וכמובן לנו.

באמת איש אשכולות - A Renaissance man
בהתחלה בתור דייג, לאחר כנהג משאית
מתוך פלדה במפעל, איש מכירות של המפעל
תוך כדי צילמת אירועים בקיבוץ.
לימדת את עצמך להשתמש במחשב, תיקנת מחשבים ולימדת אחרים
להשתמש בו.

היית מרפא אינטואיטיבי בחדס.
למדת שיאצו ורפואה סינית, רייקי, ופרי באך.
ממש מרפא רב-תחומי, מטפל בבית, במלון מצפה הימים וברחבי הארץ.
ולאחרונה כנהג המסיע אנשים לאן שהם צריכים לבתי חולים, לנתב"ג, לשופינג,
וסידורים. בעיקר את הוותיקים, ואתה הצעיר בנפש רוח וגוף.
ואם אמא לא היתה מתעקשת עדיין היית נוהג
[ב-3 בבוקר](#) לנסיעות לנתב"ג.

כל השנים המשכת ללמוד ולהמציא את עצמך מחדש.
טיפחת חברויות עם אנשים מכל מיני מקומות וגילאים.
באינטואיציה שלך ידעת איך ואיפה להתחבר עם אנשים במקום הנכון.

תמיד היית שם בשבילנו כאבא וסבא בכל מה שצריך, עם נתינה אין סופית,
איכפתיות, ענווה, רגישות ואהבה.
נזכור אותך תמיד.

אוהבים המשפחה

אבא

מוזר לכתוב על אבא שלי כאילו שהוא לא שם
 עצוב לי מאד שאתה כבר לא פה אבא, אפילו שאני מבינה.
 לא רצית להיות חולה, או לסבול. לא היית רוצה לחיות בכאבים,
 תלוי בעזרה של אחרים.
 אתה היית טוב בלעזור לאחרים כשכאב להם. היית מטפל ומרפא
 A gifted healer
 לא סתם קראו לך הקוסם
 לידיים שלך היתה אינטואיציה רגשית ואצבעות חזקות!
 במשפחה היינו צוחקים, שכשאבא יסיים ללחוץ על הבוהן,
 אתה תשכח שבתחילה כאב לך בכלל הראש!
 היה חשוב לאבא מאוד להיות מועיל To contribute - להיות פעיל ואחראי.
 הנהג של מיס דייזי מעולם לא היה עסוק כמוך!
 אתה הסעת בקביעות כמה מיסיס - Mrs'
 אהבת את השיחות בשעת הנסיעה ושכולם יכלו לסמוך עליך.
 לבטל נסיעה, היית צריך סיבה אמיתית!
 כשהייתי קטנה, היינו מטפסות, לירון ואני ומתבוננות בעולם מגבוה, מרגישות
 כזאת גאווה, כי רק לאבא שלנו, חנתה משאית של הקואופרטיב ליד הבית.
 שנים של נסיעות, אלפי קילומטרים
 נהג משאית או סוכן מכירות של ברזי הבונים.
 אהבת את החופש והמרחבים, לצאת מגבולות הקיבוץ, לנשום בנהיגה בדרכים.
 היית לוקח קבוצות של תלמידי אולפן ומתנדבים לטיולים ברחבי הארץ,
 היו לך תמיד הסברים וסיפורים מעניינים.
 ואנחנו במשפחה הכי אהבנו את הטיולים לסיני
 זכרונות ילדות אהובים.

תמיד היית בתזוזה. בשנים האחרונות אפילו הוספת שעון שספר את כמות
 הצעדים שעשית, 8000 צעדים כל יום, כמו גבר צעיר חזק ושרירי.
 לפעמים אפילו אתה שכחת, שכבר מזמן עברת את גיל השמונים.

כשהיינו קטנות, בלילה, לפני השינה, היית מספר לנו סיפור בהמשכים
והפסקת בקטע הכי מרתק, כשאנחנו מתחננות שתמשיך.
זאת פשוט היתה ההכנה, לקראת החוג לכתיבה יוצרת באנגלית.

להרבה אנשים כאן יש תמונות מפעם, בשחור לבן,
שאבא שלנו צילם - בסטייל של פיל.

Aba, you were blessed:

אבא, סבא, סבא רבא ובעל אוהב ואהוב.

לפני שנה אבא ואמא חגגו 60 שנים של ביחד. סביבם בשכונה, שכנים שהם
חברים, חברים שהם שכנים.
כבר מעל 60 שנים.

אני גאה בך אבא

במי שאתה

בעוצמות שהיו בך, בתעוזה ובאהבה לאדם שלימדת אותי.

Im proud of you Aba sheli
Of who you are and will always be for me
a healer and a philosopher
A man of strength and determination
Full of compassion and kindness
A wide smile in a beard
I love you now
I will love you always
Deeply
You are in my heart with me

Yonit

From the memorial ceremony for my late brother Philip:

Excerpt from

The Green Leaves of Summer by Dmitri Tiomkin

A time to be reapin', a time to be sowin', The green leaves of summer
are calling me home 'Twas so good to be young then, in a season of
plenty, When the catfish were jumpin' as high as the sky A time just for
plantin', a time just for plowin', A time to be courtin' a girl of your own.
'Twas so good to be young then, to be close to the earth And to
stand by your wife at the moment of birth.
A time to be reapin', a time to be sowin', The green leaves of summer
are calling me home. ...

My earliest memory of Philip goes back to a time when he was five years old and I was three. It was during WWII and we were staying with Grandma Esther in Cardiff while our father was on reserve duty. Philip decided that the right and proper thing to do would be to buy her a present, to which end he proposed to dedicate his pocket money. In a silversmith's display window he spotted a silver sugar spoon. This he bought and duly presented it to Grandma, who was positively chuffed, while our Mum glowed with pride.

The area where we lived in South Wales, at first in the Mumbles and then Swansea, was certainly a green and pleasant land where we could gather blackberries off the Bush and bring some home for Ma to make a pie. And we would climb the rocks between Langland Bay and Caswell and picnic on the warm sand. And Phil used to play fives with his friend John in the school yard. When the time came, Phil was called up for national service, and got posted to Iraq. On demob, he visited me at the hachshara on the David Eder Farm in Sussex. He joined us and in short order, he and I arrived in Israel, settling in Kfar Hanassi. He met and married Frankie, and they raised a lovely family of four. Green Galilee was absolutely the proper home for Philip. It welcomed him and there he thrived and enjoyed life. May his memory be for a blessing.

ג'ודי, אחותו של פיל

Dearest Frankie, Judy and the Glick juniors,

I'm so sorry not to have been able to be present at the funeral of Phil. Phil was a friend in the true sense of the word, and a neighbor for over 40 years.

In a world of givers and takers, Phil was a giver, there was never anything that Phil wouldn't do to help me and many others.

Phil was not only a lover of people, but a great lover of animals. He had horses, dogs, cats that will follow him blindly.

Phil was a man of many passions, interests and hobbies; I think his greatest hobby was driving. He would never turn down any request of help in any sphere, he had various hobbies, visions of ventures and sports, and nature. I can think of him as a cyclist, swimmer and other ventures that set him up as an individual sports man. Saying thus he had a permanent position on the football field namely goal keeper. The hobby I remember him mostly for was photography. We all had this passion for creating a photograph out of a mere nothing. Phil bought me my first camera, and loved the adventure of teaching, we took photographs of people, events, and nature. We would exhibit our works, enabling others to order photos of their choice. Charging slightly more than our expenses in order to cover our own costs, of an expensive hobby. All this in a time when there was maybe a hand full of cameras on the kibbutz. From bicycle repairs and maintenance, he developed a new interest in motor mechanics, driving in the cooperative and tiyulim. He also worked in Arkia as a porter. Years later he was one of the early owners of a personal computer, and was always happy to come and help. In later years he got to be a professional in all sorts of unconventional medicine, and healing methods, and as he was, he was always there to help anyone.

He will always be in our memories. A man not easily forgotten. My love goes out to you living your lives, knowing what an admirable individual he was. Truly sorry not to have been at the funeral.

Love Shosh and me.

ריימונד סולומון ושוש

Dear Frankie, and the expanded Glick family.

In talking with family members and kitah friends, it is clear that Phil touched every person who knew him in meaningful ways. So many described a special, deep, and unique connection with Phil. What an amazing trait it is to weave such individual, enduring strands .

In trying to capture some of Phil's personality aspects, I am drawn to his strength, his independence, a certain matter-of-fact attitude, a deep core of humor, his healing abilities, and a pulsating, positive energy that imbued his deeds and interactions.

Phil was a man's man: a powerful body, good with his hands, skilled with tools, a capable builder, a natural animal whisperer, and such a handsome lad - oh my! His keen observation of people and nature led him to capture special moments and perspectives with his eyes, his heart, and through his camera lens. A constant drive to see what's beyond the bend kept him behind the figurative and literal wheel of many a vehicles, for so many decades of open-road explorations, and deep conversations with his passengers.

Intuitive and learned understandings of the forces and mechanisms that propel the human body and heart, allowed Phil to reach deep into people's muscular and emotional constellations, gently yet firmly work knotted tissues with his strong hands, and help so many find ease and release, and their paths of healing.

With a deep adoration and rock-solid devotion to his family, Phil set his life's orbits around traveling, visiting, ongoing conversations, and support for his children and their children.

Phil: a man of strength, heart, family, healing, humor, and friendship. A true mensch .

May the meandering, powerful, sweeping currents of Phil's life and love carry you on, and may his memory be a blessing to you all.

Nir

נִיר פֶּרְלֶסוֹן

פיל גליק, שכן וחבר

חיפשתי את משמעות השם פיל, פיליפ ופיליפוס (כפי שהיו כמה חברים שכינו אותו) והתברר לי שפיליפוס המקורי, שהיה אביו של אלכסנדר מוקדון, נקרא בשם זה שמשמעותו: אוהב סוסים. עד הרגע שבו ראיתי זאת, שחור על גבי ויקיפדיה, לא קשרתי את אהבתו של פיל לסוסים, לכלבים וחתולים, לשמו, ולשם אבי אבותיהם של כל הפיליפים שקדמו לפיל שלנו.

בהלוויה של פיל הושמע השיר בביצוע פרנק סינטרה "I DID IT MY WAY" - (עשיתי זאת בדרכי שלי). לא הייתה זאת הפעם הראשונה שהשיר הזה הושמע אצלנו במהלך לווייה של חבר, אבל, יותר מהפעמים האחרות, הרגשתי פתאום עמוק בלבי, שזאת הייתה תמצית מהותו של פיל ז"ל. הוא עשה הכל בדרך שלו, בדרכו המיוחדת.

פתאום ראיתי בבירור שפיל היה חבר קיבוץ, שצריך לשמש לנו דוגמא ומופת לחבר קיבוץ ראוי. הוא לא היה איש של: , יאללה! חברה – קומזיץ, שירה בציבור, הורה! "אל יבנה הגלילה". הוא היה אינדיבידואליסט שחי את חייו בדרכו, אך טובת הכלל, טובת הציבור, הייתה בבסיס רבים ממעשיו, יחד עם דרך חיים ייחודית ואישית מאד.

פיל היה איש עבודה, כפי שנדרש מחבר קיבוץ. הוא עבד בבריכות הדגים תחת הנהלתו של יוחנן סלע ז"ל, מצאת החמה (ולפעמים הרבה לפני) עד צאת הנשמה.

הוא עבד כנהג בקואופרטיב, ימים ארוכים בכבישי הארץ, עבד במפעל כאיש מכירות (ימים ארוכים בכבישי הארץ), ובתוך כל אלה עשה תפנית לעיסוק, שבזמנים מסוימים היה אף עיסוקו העיקרי: טיפול במסז'ים ובטכניקות מהרפואה הסינית. אני זוכרת מאותם הימים את ההרצאה שנתן לנו במועדון על הרפואה הסינית, ולראשונה למדתי להכיר את ה"מוקסה" ואת ריח העשן המיוחד שלה.

בשלב מסוים גם אני נעזרתי בו בטיפול בצוואר תפוס. לא זו בלבד שהוא שחרר את הצוואר שלי, הוא גם נתן הבחנות מדויקות לגבי כמות ואיכות המתח שהצטבר אצלי בחלק זה של הגוף. לא סתם קראו לו "הקוסם". היו לו ידי זהב ונשמה מרפאת. במשך תקופה מסוימת הוא גם עסק בצמח מרפא חשוב "מורינגה" גידל, קטף וייבש את עליו, ועשה מזה מפעלון קטן.

בכלל, היו לו לפיל כל מיני רעיונות שהוא קיווה שהם יוכלו לשפר את מצבו של הקיבוץ, במידה מסוימת הם היו חלומות יצירתיים, שלא זכו להתממש. היו לו גם רעיונות על הדרך הנכונה להתנהלותנו כאן כקיבוץ. אני זוכרת בעיקר את המאמצים שלו לשכנע אותנו, שבמקום שיוך דירות אינדיבידואלי, נהפוך את הקיבוץ למעין קואופרטיב שיהיה הבעלים של הבתים כולם. היה הרבה היגיון בדבריו, הייתה הרבה חשיבה "קיבוצית" בדבריו. הייתה לי תקווה שדבריו

ייקלטו בלבבות אבל זה לא קרה. אני בטוחה שניתן יהיה למצוא את הדברים בארכיון שלנו.

כחבר קיבוץ טוב, עסק פיל גם בחינוך ציוני לצעירים יהודיים (ולא רק ליהודים) מהגולה. הוא היה לוקח אותם לטיולים ברחבי הארץ, ובכך הגביר בהם את אהבתם לישראל והיכרות עמה, והפך אותם לשגרירי הסברה טובים למדינתנו. בשנים האחרונות חזר פיל לעיסוקו-תחביבו: ההגה. הוא היה, מה שקוראים על דרך ההלצה "נהג מרוצים" – הוא היה הנהג, והנוסעים היו מרוצים. פיל היה נהג מעולה, אחד המעולים שאי פעם נסעתי אתו. הוא היה בטוח ליד ההגה, מיומן, זריז אך זהיר, ונינוח כל הזמן. היו לנו הרבה נסיעות משותפות, יחד עם ריימונד סולומון, ומפעם לפעם חבר או חברה נוספים, לשוק בחצור בימי שני מוקדם בבוקר. מי שמכיר את "מגרש החנייה" המסובך של השוק בחצור, יכול היה להתפעל מהאופן שבו הוא הצליח להחנות את הרכב, צ'יק צ'ק. והרכב היה תמיד ככלי עבודה יקר: שמור היטב, נקי ומסודר. אני עדיין מקווה לראות אותו מהמרפסת שלי, כשהוא מנקה, ממש מלטף, את הרכב שלו.

פעמים רבות, כשהגענו בסוף הנסיעה אל תחתית המדרגות לביתי, היה פיל לוקח את עגלת הקניות המלאה שלי, תופס אותה בשתי ידיו, וכמעט בריצה, מעלה אותה עד למעלה.

יותר מארבעים שנה היינו שכנים של משפחת גליק, חלק מחבורה של 6 משפחות, שאנחנו קוראים לה בקבוצת הוואטסאפ שלנו: THE ROW PLUS – WOLFIN – השורה, של חמש המשפחות, פלוס וולפין הגרים ממול. ארבעים שנה של שכנות ושל חברות. ארבעים שנה אנחנו מתייחסים אל "פיל ופרנקי", כיחידה אחת – הם, ילדיהם, נכדיהם וניניהם. לפני שנה חגגנו אתם 60 שנות נישואין של פיל ופרנקי, ונחשפנו לחום, לאהבה ולמיוחדות של המשפחה המגוונת הזאת.

והיום אנו יושבים בחצר של פיל ופרנקי, אבל פיל כבר לא פה, ויהיה קשה למלא את החלל שנפער.

פיל, פיליפ, פיליפוס – שכן וחבר - אתה חסר!

תמר וולפין

נפרדים מפיל

בחמש השנים האחרונות פיל הסיע את מאיר כל שבוע לנאות מרדכי. כך זכינו להכיר יותר מקרוב אדם מיוחד. מופיע תמיד לפני הזמן, חיוך מאיר את פניו. מקרין רוגע, אמינות ואדיבות. מוסיף טאץ' אחרון של הברקה לרכב שלו. מכיר את כבישי הארץ כאת כף ידו, מעודכן ומעורב במה שקורה במשק, איש שיחה נעים ומבדר, עם מלאי של זיכרונות וסיפורים. אמן בחיקוי מבטאים שונים, בעל ידע רחב בתחומים רבים. אדם אוהב אדם, בעל תושייה וניסיון. הרגשנו שאבא בידיים הכי טובות.

גם חברתו של מאיר, תרצה, התאהבה בפיל, ולאחר שפגשה – גם בפרנקי.

פיל, פיליפ גליק, נולד בלונדון במאי 1936, להוריו אטי ואברהם. המשפחה עברה לדרום ויילס, ועוד מבטא נוסף למגוון. ב"הבונים" אנגליה היה כעין זאב בודד, ולא הצטרף לגרעין ה'. בשנות החמישים גויס פיל לצבא הבריטי, ושירת בעיראק. במסגרת השירות התנדב ללוות שיירה של ציוד לירדן, והצליח לבקר בירושלים המזרחית, ובכותל, שנים לפני כולנו.

הוא עלה ארצה באוקטובר 1957 באוניה תיאודור הרצל, ובא ישר לכפר הנשיא. תוך חצי שנה התקבל לחברות.

פיל נשלח להכשרה בענף המדגה במעין צבי למספר חודשים (1-6/1959).

פרנקי עלתה ישר לאולפן במעין צבי בינואר 1959.

האם הוא דג אותה שם? או שהקשר נוצר כבר באנגליה?

פיל ופרנקי נישאו בסוף אוקטובר 1959.

הם הקימו בית חם, והמשפחה גדלה כשנולדו אברי, יניב, יונית ולירון.

מתקופת עבודתו בבריכות הדגים שלנו, בעמק החולה, השאיר לנו פיל, מלבד עבודתו המסורה, מגוון של צילומים מרהיבים. גם את בני המשפחה צילם ותיעד לתפארת.

פיל עסק ברצינות ובהתמדה בתחומים רבים: ריכז את ועדת תחבורה לאורך שנים, כולל התור ללימודי נהיגה, החלטות על קניית כלי רכב והשימוש בהם, שעורי נהיגה מונעת, ועוד. הוא נהג במשאית עם ה"טנקר" של הדגים לשוק בתל אביב, ולימים במשאית של הקואופרטיב. גאוה לילדים...

אהבת הצילום הביאה אותו לארגן חוג לצילום ופיתוח (מי זוכר מה זה...) לחברים. תמונות נהדרות שצילם נמצאות בארכיון ובאתר של כפר הנשיא, ומתעדות עבורנו את ההיסטוריה המקומית. רואים שהמצלמה הייתה בידיים טובות, שמאחוריהן עין חדה, כשרון ולב.

עם פתיחת בריכת השחייה שלנו, (1966) היה צורך באדם עם רישיון מציל, ע"מ לקבל אישור להפעלת הבריכה. פיל נשלח לקורס של שבוע בבריכת גורדון בתל-

אביב, אצל טופסי האגדי. וכרגיל בכפר הנשיא, כשחזר עם תעודת "מציל אחראי סוג 3", התבקש לחזור לבריכות הדגים. אך אהב את הברכה, ושימש כמציל בתורניות שבת. לפני מספר חודשים הביא את תעודת המציל ההיסטורית שלו, וביקש שהיא תישמר בארכיון.

כאשר מאיר ריינס ניהל את מנחת ארקיע במחניים, פיל עבד איתו. גם שם ניכרה רוחו הטובה, הניסיון והתושייה. יום אחד הפקח, שאמור לסמן לטייס את כיוון הרוח, לא הגיע לעבודה. איך תתאפשר הנחיתה? פיל אילתר פתרון: פשט את חולצתו, נופף בה, וכך סימן לטייס את כיוון ועוצמת הרוח. בהמשך עבד פיל במפעל הבונים כמשווק, ונשלח למספר נסיעות מסחריות לחו"ל.

במקביל פיתח עניין והצלחה רבה בטיפולים אלטרנטיביים. עסק במסאז', הילינג ושיאטסו, והביא מרפא ללא מעט אנשים. הוא טיפל באנשים גם במלון "מצפה הימים", ועל כרטיס הביקור שלו כתב: הקוסם. איש טוב עם ידיים טובות. לאורך שנים נהג, הביא והחזיר מנתב"ג ומיעדים אחרים, חברים ואורחים רבים; ותמיד ברוגע, בחיוך, בזהירות ובאמינות. ידעת שאתה בידיים טובות. פיל אהב גם בעלי חיים, וכשראה את מצב משק הילדים, נרתם לעזור לפיתוח ושיקום המקום, בתאום עם מיקי קורן. הוא פתח חשבון בנק לתרומות למטרה זאת.

בתקופה האחרונה נודע לנו שפיל חולה מאד. קיווינו, התפללנו, אך לשווא. תחסר לנו מאד. בן אדם וחבר טוב, תמיד פעיל, חיובי ותורם. לפרנקי, הילדים, וכל החמולה, מקווים שאתם מרגישים את האהבה של כולנו. צערכם צערנו.

רחל גינת

Do not stand at my grave and weep

Do not stand at my grave and weep,
I am not there. I do not sleep.
I am a thousand winds that blow.
I am the diamond glints on snow.
I am the sunlight on ripened grain.
I am the gentle autumn rain.
When you awaken in the morning's hush,
I am the swift uplifting rush.
Of quiet birds in circled flight.
I am the soft stars that shine at night.

אליזבת פריי; Mary Elizabeth Frye 1905–2004

אל נא תבכי מעל קברי;
לא שם מקום מנוחתי.
אני אלפי רוחות נושבות,
אני ניצוצות השלג הלוטפות
אני קרני חמה יוקדות
על שיבולי חיטה בשלות.
אני ניצת פרחי חצב,
אני גשם עדין בסתיו.
וכשתתעוררי אל בוקר של דממה
אני הוא משק כנפיים בשמי יה-'
כנפי ציפורים החגות מעל במעגל מחולל,
אני הוא אורם הרך של כוכבים בליל.
אל נא תבכי על קברי כעת
אינני שם; אינני מת.

תרגום לעברית (תרגום: אפרת אבו)

הביאה: שושנה שרקי

מפגש החינוך / איילת מרום

למידה בעידן הקורונה...

לאחר שהתפרסם מתווה משרד החינוך בנוגע לאופן פתיחת שנת הלימודים והידיעה שלתלמידי כיתות ה' - יב' לא יהיה מענה יום יומי במסגרת בית הספר, אנו מבינים שיש חשיבות לתת מענה בקהילה.

בסגנון "בית ספר של פעם" שיהיה מקום מפגש, בשילוב פעילויות חינוכיות, חברתיות, תמיכה בלימודים ועוד.

אנו מבקשים מתנדבים מתוך הקהילה, שיסכימו להיפגש עם הילדים במהלך השבוע לעזרה בלימודים, או להעביר הרצאה בנושא מעניין, או להעביר חוגים בתחומים שונים כגון: צילום, יצירה, ספורט, תאטרון, קולנוע, אומנות, טיולים, בישול ואפייה, סביבה וקיימות, פוליטיקה, מגדר, חינוך מיני, התנהלות כלכלית, סיפורי המקום, מוזיקה, פסיפס, אומנויות לחימה, תנך היסטוריה, ועוד..ועוד.... כמובן שהכל יהיה בתיאום תמיכה ועזרה של מערכת החינוך.

בנוסף אני פונה למנהלי ענפים בבקשה להתגייס ולאפשר לילדים התנדבות יום בשבוע בענף אותו אתם מנהלים. יש בזה הרבה ערך מוסף. אז אם אתם מעוניינים להציע את עצמכם, או יש לכם רעיונות לנושאים מעניינים אשמח שתיצרו קשר.

תודה מראש איילת מרום

אלה הם "דברי" הכפר אלה!?! - כותב דוד אלמן

אפתח ואומר שאין לי טענה כלשהי כנגד הכותבים. יש הכותבים בקביעות ויש הכותבים מדי פעם. עם אלה אין לי בעיה. הבעיה שלי היא בכותרת העיתון "דברי הכפר". העיתון מזמן כבר איננו משקף את דבריהם של תושבי הכפר. העיתון הפך לדבריהם של מיעוט המוכן או רוצה לכתוב. כותרת העיתון איננה משקפת את המציאות!

אני קשור לעיתון מזה שנים רבות. יחד עם זאת כמעט שאיני כותב בו. הסיבה העיקרית לכך היא, שאיני יודע למי אני כותב. עד לא מזמן היה בידי כל רשימת מקבלי העיתון, משהו בסדר גודל של 400 פלוס נמענים. האם באמת אין לאף אחד מאותם 400, מה לומר? או שמא אינם מעוניינים לומר דבר? או שמא חוששים הם מלומר דבר? או, הגרוע מכל, אינם מעוניינים בכלל בעיתון ורק מתוך "לא נעים לי" אינם מסירים את שמם מהרשימה.

דעו לכם כי בשנים הרבות ששלחתי את העיתון בדרכו האלקטרונית, קבלתי לא מעט תגובות של שרתים בעולם וגם אצלנו כאן. תגובות מהסוג של "הכתובת הזאת כבר אינה קיימת" או "המייל נמחק לפני שנקרא". בלי כוונה מצאתי עצמי במקום של "האח הגדול" שיודע כל מיני דברים אשר מן הסתם לא ירצו שאדע. כלומר ידעתי מי שמוחק את העיתון בלי לקרוא בו כלל!! לכן, מי שמספר לי ש"מה פתאום?! בטח שקוראים!" או "זה קושר אותי לבית". חבר'ה, סיפורים תספרו למישהו אחר!!

לאלה שזה קושר אותם לבית, אני אומר, אם זה קושר אותך לבית, מדוע שהקשר לא יהיה דו-כיווני? מה אכפת לך לזרוק איזה משפט קצר אפילו פעם ב..... רק שנדע שאתה בכלל קיים??!! אני לא בדיוק מבין איך שושנה העורכת עומדת בזה. כלומר בחוסר התגובות של 400 פלוס (כן ארבע מאות פלוס!!) הקוראים (הפוטנציאליים).

"דברי הכפר" נפתח אי שם ב-אפריל 1954 כמקום שהקהילה כולה יכלה לומר את אשר על ליבה. מעניין כיצד זה השתנה ברבות השנים. ולא להטעות, "מה אתה מקשקש? אתה בכלל כותב?" – אז כן, אני מזמן לא כתבתי. אבל אם העיתון תלוי בכתיבה שלי, המצב עגום במיוחד.

אשמח לתגובתכם, ואומר אפילו: "נו, נראה אתכם!" I dare you!!
אני מבטיח לא "לרדת" על אף אחד, אלה להגיב עניינית בלבד.

שיהיה לכולנו שבוע טוב, עם או בלי "דברי הכפר" דוד

ספרים | שירה | עיתון "הארץ" | פורסם ביום שלישי 25.08.20

"כשהגענו מן הים": ספר שירים על כאב פרטי וייאוש פוליטי | יותם ראובני

שיריו של דודו פלמה בספרו החדש מיטיבים לתאר את תחושות הבדידות וחוסר האונים נוכח הידלדלות הרוח והרעות החולות בחברה הישראלית

חופה של חיפה התגלה לעינינו מהאונייה "פגסוס", שהפליגה עשרה ימים קודם לכן מנאפולי. זה היה ב-1964. אבי, אני ואחיי הגענו מן הים אל המאבק האינסופי בין המולדת הראשונה באירופה לבית החדש בישראל. השעה היתה לא יום ולא לילה, והבדידות אז היתה גדולה. גם העצבות. הירהרתי בתחושות הללו כשקראתי את "כשהגענו מן הים", ספר השירים החדש של דודו פלמה. הוא אמנם נולד בישראל, אך מיטיב לתאר את תוגתם וייאושם של המגיעים מן הים אל החיים בארץ הזאת.

מוות או רצון למות במשפחה ומוות של סופרים ומשוררים מציפים את השירים היפים בספר. אלה שירים מינוריים, שרק מדגישים את הכאב. כמה מהם מסתגרים בעולם הפרטי ובכאב האישי, ואחרים פורצים את הגבול אל הפוליטיקה שמסביב.

בשיר "כשאבא שלי מת מסרטן" כותב פלמה: "לפני שאבא שלי מת מסרטן / הסרטן שלח גרורות אל המוח שלו. / לקחתי אותו ברכב לבית חולים רמב"ם / וכל הדרך ניסה לפתוח את הדלת להימלט / היה כציפור מתנגשת אל סורגי ברזל הכלוב". בשיר אחר, "שיר אחד על (כמעט) מות אם", הוא כותב: "אמא שמה קץ לימיה / שיכלה העשן מהארץ / וכשבאו אנשים בלבן / והצמידו צינור דק / של חיים לנשמת אפה / עלו שפתיה לחיוך רפה / אני שידעתי ישבתי לרגליה... וכאב בי חיוכה כשקצה בימיה בימיי."

לעומת זאת, בשירים על מותם של אהרן אפלפלד וחיים גורי נפתח צוהר לביקורת על החברה, הפוליטיקה והתרבות בישראל של המאה ה-21 — היחס למהגרים, הידלדלות הרוח ותרבות הרייטינג. בשיר "אהרן אפלפלד מת" נכתב: "מותו של אהרן אפלפלד בישר / את בואה של סערה מתקרבת. / עיריית תל אביב בנתה כבר סוללות / של חול למניעת הצפה של ים בחופים... גם ביד ושם / הורידו דגל לחצי התורן ומחו דמעה / על לכתו. ובכל מקרה מה כבר / היה לו להמשיך ולחיות // במדינה המגרשת פליטים לארץ גזרה. / הייתי רוצה להאמין שאפלפלד מת מפני / שלא יכול לשאת עוד מרחב מחיה יהודי / הבונה מחנות ריכוז לשחורים". ואילו בשיר "חיים גורי מת" נאמר: "הנה מוטלות גופותיהם / בשורה ארוכה מזמן כבר לא איתנו, / הרחק מהמוננו הסואן והגועש... מיואש כתבתי בגוגל 'חיים גורי' / וקיבלתי 'גורי אלפי'". השירים והספרים של היוצרים המתים הם מה שנשאר, קצת נחמה בעולם פנימי שהולך ונסגר עם הגיל.

המשורר אוסף את כל מתיו בטנא גדול, ובשיר "כל שנה לקראת חג השבועות" הוא עולה עמם לירושלים, "אל הר המוריה / למקום בו עקד אברהם את יצחק וישמעאל // ולא שחט אותנו אבל השאיר אותנו / להיות קשורים זה אל זה לנצח". זהו שורש העצב והייאוש של השירים. אלה שהגיעו מהים ואלה שנולדו כאן נעקדו יחד על הר מוריה סימבולי, ומשם הם עדים חסרי אונים למתרחש בארץ. מחוסר האונים הזה עובר פלמה לדימויים של תקווה, אור בקצה המנהרה או מבט אל האופק, אבל האור והמבט מתגלים כלא יותר מאשליה, בשעה שהייאוש רק הולך וגובר. המנהרה צרה וחשוכה, והאופק עכור, מעכיר את האווירה. בשיר "קיצור תולדות האור בקצה המנהרה" הוא כותב: "אנשים אומרים חכה / עוד מעט יהיה אור / בקצה המנהרה, / כאשר נגיע לקצה // אבל את האור / שבקצה המנהרה / הדליקו אנשים / שהבינו שאין / שום אור / בקצה / המנהרה". ובשיר "אופק" נכתב: "וחשבנו שאנחנו חכמים כל כך / עד שיכולנו להביט אל האופק / ולראות כיצד הוא נקרש / כמו קרום על פני חלב חם / שניתן לקלף אותו... עד שקצה השמיים הופכים / שקופים ובהירים / וניתן לראות דרכם / לכל האורך / עד הסוף / עד למקום שבו / כל הדברים שמעולם לא היו / הולכים לאיבוד".

בהווה של ייאוש וחרדה זה כל מה שאפשר לראות. המשורר מישיר מבט, אבל יודע שאין לאן ללכת, שהתקדמות לא תוביל לשומקום.

הספר אמנם מחולק לשלושה שערים, אולם השירים אקלקטיים ומפתיעים, קופצים מהאינטימי לציבורי, ובכל עמוד התמודדתי בשמחה עם נושא חדש, שנוגע־לא נוגע, קשור־לא קשור, בעניין אחר שמופיע קודם או לאחר מכן. בעמוד 54, למשל, מופיע השיר "דיכרון", שבמרכזו "אמא יושבת על הספה הכחולה / המכוסה ניילון נגד האבק והילדים / וצופה בסרט הערבי של יום שישי // אמא לא מבינה מלה בערבית, / היא משוחחת עם אנשים / שמתו כבר מזמן בסיוטיה"; וכמה עמודים קודם לכן, בשיר "תמותי כבר יא כחבה" (כחבה משמעה זונה במרוקאית), נכתב: "ארץ ביטון שר לזוהרה אלפסיה במרוקאית: / כאשר שרה לחמו חיילים בסכינים / כדי להגיע אל שולי שמלתה. / קולה הצלול מילא את / מוחמד החמישי מלך מרוקו רכות // לפני שנה במחסום מבוא דותן / חגו חיילים כזאבים טורפים סביב / לנערה שהיתה מתפתלת על הכביש / וצעקו אליה בשפתה היפה של זוהרה אלפסיה: 'תמותי כבר, תסבלי תסבלי יא כחבה.'"

המגיעים מן הים עוררו, כאמור, זיכרונות אישיים נוגים, אולם השיר "כשהגענו מן הים", שנושא את שם הספר, טעון גם במשמעות פוליטית. הוא מציג את מבטם של בני המקום, המסתכלים בבאים החדשים בתערובת של סקרנות וחשש: "כשהגענו / מן הים ונחתנו על החוף / התבוננו בנו בתימהון יושבי המקום. / עוד מעט ילכו מארצם וממולדתם / אל מקומות בהם לא יהיה חפץ בם. / שם ימשיכו לכמוה אל ארצם המקופלת / במפתח מחליד על צוואר". הנכבה כאן היא כמו חלום בלהות או חיזיון, ובכך טמון כוחו הרב של השיר. מי שמקרוב באו הם המנצחים. הם הקימו כאן את ביתם, הציונות, במחיר של גירוש ושפיכות דמים בשעה ש"בעיני רוחנו העצומות / ראינו את ערמות הגוויות / שמהן בונים מולדת / והיינו כחולמים."

ימי הולדת

28.8 דינה ראובינוב

צוראל כץ

29.8 קרן ג'קסון

מיכל עזריה

30.8 דורון מרום

31.8 עין יה ניר – בת 80

אמרי סגל מדר

1.9 הילה גרוסמן

שגיב שטיינר

ארז מתתיהו

2.9 שמעון פינקוס

רותם גרוסמן

אורי הלפר

3.9 דורית צחור

שלום לכולם,

אז הסתיו הגיע אם לא שמתם לב. החצבים פורחים, נדידת הציפורים החלה והימים מתקצרים, אז צאו לטייל לפני הסגר (סתתתתם).

אז מה קורה בתקופה האחרונה?

- די ראש פינה, רשות הטבע והגנים החליטו לעשות שביל, ואף נתנו לקבלן אישור עבודה, ומה שיצא, זה שהוא לא רק הרס את הדרך הטורקית הישנה מצפת לראש פינה, אלא גם עקר עצים והרחיב את השביל עד כדי כך שרכבי שטח יכולים לנסוע בו, וגם הרס את אחד המעיינות שם, כי הרש"ג שכחו לשים פקח על העבודות שם.
- בהודו מצאו צב בצבע צהוב. פעם ראשונה שרואים מין כזה בעולם.
- בקרוב יחלו לגבות כניסה לאגמון. המחירים יהיו:
  - 28 ₪ לתושב האזור,
  - 21 ₪ לילד,
  - 18 ₪ לאזרח ותיק
  - 21 ₪ לחיילים
  - 35 ₪ לתושב מבוגר (לא תושב האזור)
  - 30 ₪ לסטודנטים
  - 150 ₪ מנוי שנתי לאדם
  - 400 ₪ מנוי שנתי למשפחה.
- יש סיכוי שהמחירים ישתנו וכרגע, אין תאריך להתחלת הגבייה.
- בצפת מצאו מנהרה שערבים בנו בזמן מלחמת השחרור. נמצאו בפנים מבנים מלפני 1890. בקרוב יפתחו אותו לקהל.
- במדבר יהודה מצאו מערה שאורכה 1.5 ק"מ שזו המערה הכי ארוכה בעולם באדמת חוואר (שזה סוג של חול). במקסיקו יש מערה של 1 ק"מ.
- ולמשהו שמח במיוחד – מספר הקנונים של הנשרים בארץ עלה.

זהו להפעם

שיהיה לנו סופ"ש ירוק

איציק

משולחן העורכת / שושנה שרקי

עוד שנת לימודים חדשה עלינו לטובה, נפתחת.
 שנה אחרת מכל מה שידענו אנחנו - שכבר הרבה זמן כאן. שנה שאתם
 ילדינו, נכדינו, ואף הנינים, יחד עם המורים והמחנכים שלכם - מי יתן -
 ותדעו לעשות ממנה; משהו טוב, משהו מיוחד, משהו אחר.
 אתם יכולים לעשות שזו תהיה שנה, שמהרבה בחינות אפשר יהיה אפילו
 קצת להתגעגע אליה. זה בידיים שלכם. בידיים שלנו - ראו את קריאתה של
 איילת, אלינו כולנו, לתרום לארגז הכלים של החיים, של הדור הצעיר
 הייחודי הזה, בתקופה המיוחדת הזו...
 נאחל לכם התלמידים והמורים כולם; שתהיה לכם שנה - מלאת אתגרים
 מלאת עניין, מלאת מחשבה, מלאת גילויים, מלאת התעניינות, מלאת
 התבוננות,
 מלאת כבוד לחברים, מלאת כיבוד המבוגרים!
 שתהיה לכם שנה מלאה. שתהיה שנה נפלאה!

**והרי לכם סיפור אחד...
 על מורה אחד... ותלמיד אחד.....**

יום אחד, פגש גבר במורהו מבית הספר היסודי.
 פנה הגבר אל המורה ושאל "אתה זוכר אותי? הייתי תלמיד שלך".
 "כן" ענה המורה, "אני זוכר אותך. היית תלמיד שלי בכיתה ג'. ומה אתה עושה
 היום?".
 "אני מורה" ענה הגבר שהיה התלמיד לפני שנים רבות.
 "ומה נתן לך את ההשראה להיות מורה?" שאל המורה המבוגר.
 "אתה", ענה לו הגבר.
 "ואיך זה שהייתי לך השראה להיות מורה?" שאל המורה המבוגר בפליאה.

"כי ראיתי איזו השפעה היתה לך עליי והחלטתי שכך אני רוצה להשפיע על ילדים והלכתי ללמוד חינוך".

"ומה היתה השפעתך עליך, אני סקרן" שאל המורה המבוגר.

"אתה לא זוכר?" שאל הגבר. "הייתי בטוח שאתה יודע וזוכר את הסיפור. אז אזכיר לך:

יום אחד הגיע לכיתה חבר שלי ועל ידו שעון יפה שהוריו קנו לו. תמיד חלמתי על שעון וכל כך רציתי את השעון שלו, וכשראיתי שהוא הניח את השעון במגירת השולחן חמדתי והחלטתי לגנוב אותו. הילד בא אליך בוכה והתלונן שגנבו לו את השעון. ואתה הסתכלת עלינו, על כל תלמידיך בכיתה ואמרת: "מי שלקח את השעון של הילד הזה, החזר אותו בבקשה".

הייתי נבוך מידי וגם לא רציתי להחזיר את השעון, אז לא הודיתי בגניבה ולא החזרתי אותו. קמת, נעלת את דלת הכיתה ואמרת: "אצטרך להעמיד את כולכם בשורה ולבדוק בכיסים שלכם כדי למצוא את השעון ולהחזיר אותו" וזה מה שעשית. אני זוכר שחשבתי שזה יהיה הרגע המביש ביותר בחיי. בקשת מכולנו לעמוד ליד הקיר ושכולם יעצמו את עיניהם. הודעת לנו שהעיניים של כולם חייבות להיות עצומות. כך עשינו, ואתה עברת מילד לילד, מכיס לכיס, וכשהגעת לכיס שלי מצאת את השעון, הוצאת אותו, המשכת לעבור הלאה מילד לילד ואז אמרת "ילדים, הכל בסדר, פיקחו את העיניים". החזרת את השעון לבעליו ומעולם לא אמרת מילה על כך.

לא הזכרת את הסיפור ואת האפיזודה ואני חשבתי לעצמי שהצלתי את כבודי באותו יום. במקום שיהיה עלי כתם של גנב, שקרן, ילד בזוי – הצלתי את כבודי ואת נפשי. לא רק שלא דברת על המקרה עם אף אחד, גם לא דיברת עליו איתי. הזמן עבר ואני הבנתי את המסר וגם ידעתי שכך מתנהג מחנך אמיתי ושזה מה שאני רוצה לעשות עם חיי. לכן הלכתי ללמוד חינוך".

המורה הקשיב והיה נפעם, והגבר שאל "אינך זוכרת את הסיפור? כשאתה רואה אותי ושומע את שמי, זה לא מזכיר לך את האירוע? ואותי? אינך זוכר שחיפשת בכיסים ושמצאת את השעון אצלי? איך זה שאינך מזהה אותי?" ענה לו המורה המבוגר: "כי גם אני עצמתי עיניים".

